

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v září 2008 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v září a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevíla respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 968 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 505 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 363 podniků obchodu a 784 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v září oproti srpnu mírně snížilo hodnocení současné celkové ekonomické situace. 42,5 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 52,8 % jako uspokojivou a 4,7 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 55,4 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 5,2 % tržeb. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů se 39,4 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové poptávky** i **zahraniční poptávky** se v září snížilo. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 76,2 % tržeb, respondenti s 6,2 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 17,6 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů s 73,7 % tržeb, jako nízká u respondentů se 19,4 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů se 6,9 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 77,1 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 20,1 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti se 2,8 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 74,7 % tržeb, u 22,2 % za nízkou a u 3,1 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 6,3 % tržeb, poklesla u 16,7 % podniků a u podniků se 77 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů se 6,8 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 16,1 % a neměnnost podniků se 77,1 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů také mírně snížily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 86,2% tržeb za normální v sezóně. Podniky s 8,7 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky s 5,1 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 89,7 % tržeb za normální v sezóně.

Očekávání celkové **ekonomické situace** jsou pro **příští tři měsíce** nižší než v srpnu, pro příštích **šest měsíců** počítají respondenti se zlepšením své ekonomické situace. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 74,5 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky s 10,4 % a zhoršení respondenti s 15,1 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 10,8 % respondentů, u 16,8 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků s 72,4 % tržeb.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Pro příštích šest měsíců respondenti se 23,5 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 8,8 % a respondenti představující 67,7 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 64,6 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků s 25,7 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 9,7 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů se 68,8 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 22,2 % a se snížením respondenti s 9 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 19,7% tržeb, snížení očekává 9,3 % respondentů a neměnnost 71 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 18,4 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 67,3 % za celý soubor a snížení exportu očekává 14,3 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 20 % tržeb, pokles respondenti se 16 % tržeb a respondenti se 64 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 9,6 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů s 76,8 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky se 13,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 10,7 % respondentů zvýšení dovozu, 15,2 % snížení a 74,1 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 78,1 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 16,1 % a nedostatečné u podniků s 5,8 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů s 76,9 % tržeb, více než dostatečné u 16,8 % a nedostatečné u 6,3 % respondentů.

Pro příští tři měsíce očekávají respondenti zpomalení **výrobní činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 20,2 % tržeb, se snížením počítá 15,4 % respondentů a respondenti se 64,4 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 17 % tržeb, neměnný vývoj 65,9 % respondentů a pokles výroby 17,1 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítá v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu 24,2 % počtu respondentů. Respondenti se 65,7 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky se 10,1 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 18 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 11,2 % tržeb a s neměnností u 70,8 % tržeb. Přitom z respondentů, kteří uvažují s růstem cen, by u 27 % tržeb se měly ceny zvyšovat pomaleji než v minulých obdobích, stejně rychle u 66,6 % tržeb a rychleji u 6,4 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 16,4 % tržeb, snížit u 9,4 % tržeb a 74,2 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 25,7 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 14 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 87,2 % počtu respondentů, u 8,6 % se zlepší a u 4,2 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 47,1 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 9,2 % a snížení 15,5 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 28,2 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově meziměsíčně snížilo o 6 bodů. Je o 17,3 bodu nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebnictví** se hodnocení **současné ekonomické situace** v září oproti minulému měsíci mírně zvýšilo. V září hodnotilo 59,8 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 38,1 % jako uspokojivou a 2,1 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 25 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 5,7 % respondentů a u ostatních (s 69,3 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení současné celkové poptávky se snížilo. Úroveň **celkové poptávky** po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 88,8 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 3,9 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a se 7,3 % za nízkou. Stejně hodnotili respondenti i **úroveň domácí poptávky**. Z podniků, které vykonávají práce v zahraničí, označili **zahraniční poptávku** za nízkou respondenti s 39,7 % stavebních prací a za uspokojivou se 60 % stavebních prací.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují někteří respondenti nedostatečnou poptávku a nedostatek zaměstnanců, respondenti představující 22,5 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří měsíců** jsou mírně vyšší než v srpnu, pro příštích **šest měsíců** jsou nižší. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat **v příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 76,2 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti s 22,7 % stavebních prací a zhoršení s 1,1 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů s 15,1 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti s 13,1 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 71,8 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají zrychlení tempa **stavební činnosti** při udržení příznivého vývoje **zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 15,1 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů s 1,9 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky s 83 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 77,6 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 11,9 % respondentů a snížení 10,5 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 76,9 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 71,3 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 16,7 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 7,4 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 6,4 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 21,3 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 9,2 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 31,4 % své produkce, neměnnost u 68 % produkce. U těch respondentů, kteří uvádějí růst, porostou ceny pomalejším tempem než v předchozích obdobích u 16,2 % produkce, stejně rychle u 73,8 % produkce a rychleji u 10 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 31,2 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 22 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 51 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 8,5 % a snížení 11,1 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 29,4 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 0,5 bodu, ale stále dosahuje vysokých hodnot. Je o 5,5 bodu vyšší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v září ve srovnání se srpnem snížilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v září **ekonomickou situaci** svého podniku 52,7 % respondentů, 42,2 % jako odpovídající sezóně a 5,1 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v září nepatrně snížily. Současný **stav zásob** hodnotilo 86,4 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 12,9 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 18,6 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 76,7 % tržeb a se 4,7 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 60,1 % respondentů, 29,9 % očekává růst a 10 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 82,7 % tržeb, 11,5 % předpokládá pokles a 5,8 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje ekonomické situace *pro období příštích **tří měsíců*** se mírně snížila, pro příštích **šest měsíců** se nezměnila. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 45,4 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 54 % žádné změny nepředpokládají a 0,6 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v září oproti srpnu snížilo o 1,3 bodu a je o 9 bodů nižší než v září 2007.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v září ve srovnání se srpnem mírně snížilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Hodnocení **poptávky** i její očekávání pro příští tři měsíce se rovněž mírně snížila. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 60,9 % respondentů jako dobrou, 35,9 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 3,2 % jako špatnou.

Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 29 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 69 % respondentů a 2 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 92,7 % respondentů, růst cen 6 % respondentů a 1,3 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 18,2 % respondentů, neměnnost 63,7 % a růst počtu zaměstnanců 18,1 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** se pro příští **tři měsíce** nepatrně zvýšila, pro období příštích **šesti měsíců** se snížila.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci snížilo o 1 bod a je o 8 bodů nižší než před rokem.